

Asia: VN/33836/2025

Luonnos hallituksen esitykseksi laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain ja harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Kommenttinne valvontalain 1 §:ään ehdotetusta muutoksesta ja sen vaikutuksista (Kunnan hyte-järjestämistehtävän valvonta).

Kuntaliitolla ei ole varsinaisesti huomautettavaa ennen valvontalain voimaantuloa vallinneeseen tilanteeseen, jossa valvontaviranomaisella olisi oikeus valvoa, seurata ja konsultoida kuntia niiden sote-järjestämislain 6 §:n mukaiseen toimintaan liittyen. Esitetystä lakimuutoksesta ei suoranaisesti aiheudu kunnille uusia tehtäviä tai suoria kustannuksia, mutta valvonnan suorittamisella ja tiedonkeruulla voi olla kuntien hallintoa lisääviä vaikutuksia. Toisaalta valvonnalla voidaan selkiyttää ja yhtenäistää kuntien toimintaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen osalta ja valvoa lakisääteisten velvoitteiden toteuttamista hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen osalta.

Kuntaliitto toteaa kuitenkin, että hallituksen esityksen perusteluissa mainittu kuntien ja hyvinvointialueiden yhteistoiminta ei korjaannu valvonnan lisäämisellä. Kunnilla ja hyvinvointialueilla on hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen osalta järjestämislaissa varsin väljä velvoite tukea toisiaan asiantuntemuksellaan, joka ei käsityksemme mukaan ole niinkään valvontakysymys vaan yhteistoiminnan kehittämiskysymys kuntien ja hyvinvointialueiden välillä. Kuntaliitto on tehnyt vuodesta 2023 lähtien kolme kertaa kuntajohdolle kyselyitä eri yhdysintojen toimivuudesta ja yhteistyön toimivuudesta. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen osalta yhteistyön toimivuus on ollut parempaa kuin monilla muilla yhdyspinnoilla. Näiden muiden yhdyspintojen osalta Lupa- ja valvontavirastolla ei ole esitetyn muutoksen pohjalta toimivaltaa asioissa, joissa on eniten korjattavaa yhteistoiminnan osalta. Lisäksi Kuntaliitto muistuttaa, että yhteistyön toimivuus ei ole pelkästään kunnista kiinni, vaan hyvinvointialueilla on keskeinen rooli etenkin sosiaali- ja terveystalouden asiantuntijatuon näkökulmasta. Kuntaliitto toteaa lisäksi, että valvonnalla ei voida itsessään ratkaista tietopohjaan ja kuntien ja hyvinvointialueiden erilaiseen tiedonsaantiin tai strategiseen johtamiseen liittyviä ongelmia, jotka eivät edes ole kaikilta osin sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislakiin kytkeytyviä kokonaisuuksia.

Kuntaliitto pitää hyvänä, että esityksessä on tunnistettu omavalvonnan soveltumattomuus kuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävään, eikä sitä ole sisällytetty hallituksen esitykseen kuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyen.

Lisäksi Kuntaliitto muistuttaa, että lastensuojelulain uudistamisen yhteydessä on tulossa järjestämislakiin uusi 6 a §, joka koskee lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa. Tätä ei ole tunnistettu millään tavoin valvontalain valmistelussa. Kuntaliitto on pitänyt ongelmallisena sitä, että etenkin sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädäntöä muutetaan pienissä osissa, jolloin kokonaisuuksien hallinta vaikeutuu niin lainsäädännön kuin niiden toteuttamisen osalta. Kuntaliitto kuitenkin katsoo, että lakiesityksessä on aivan oikein rajattu valvonta koskemaan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 6 §:ää, johon valmisteilla oleva 6 a § kytkeytyisi..

Kommenttinne valvontalain 4 §:ään ehdotetusta muutoksesta ja sen vaikutuksista (Vaativaa sosiaalihuoltoa tuottavan palveluyksikön määritelmä).

Kuntaliitolla ei ole asiaan liittyen kommentoitavaa.

Kommenttinne valvontalain 9 §:ään ja 24 §:n 1 momenttiin ehdotetuista muutoksista ja niiden vaikutuksista (Palveluntuottajan henkilöstön kielitaidosta huolehtiminen)

Kuntaliitolla ei ole asiaan liittyen kommentoitavaa.

Kommenttinne valvontalain 18 §:ään ja Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:ään ehdotetuista muutoksista ja niiden vaikutuksista (Velvoitteidenhoitoselvityksen pyytäminen ja laatiminen)

Kuntaliitolla ei ole asiaan liittyen kommentoitavaa.

Kommenttinne valvontalain 24 §:ään ehdotetuista 2 ja 3 momentista ja niiden vaikutuksista (Palvelunjärjestäjän omavalvontaan ja lastensuojelun sijaishuollon valvontaan liittyvät tiedonsaanti- ja tarkastusoikeudet)

Kuntaliitolla ei ole asiaan liittyen kommentoitavaa.

Kommenttinne valvontalain 26 ja 27 §:ään ehdotetuista muutoksista ja niiden vaikutuksista (Omavalvonnan raportointi)

Kuntaliitolla ei ole asiaan liittyen kommentoitavaa.

Kommenttinne valvontalain 2 ja 28 §:ään ehdotettavista muutoksista ja niiden vaikutuksista (Vuokratyöntekijöiden rikostaustan selvittäminen)

Kuntaliitolla ei ole asiaan liittyen kommentoitavaa.

Kommenttinne valvontalain 45 §:ään ehdotetuista muutoksista ja niiden vaikutuksista (Viranomaisvalvonnan tiedonsaantioikeudet)

Kuntaliitolla ei ole asiaan liittyen kommentoitavaa.

Kommenttinne 47 a §:n sääntelystä koskien Pohjanmaan hyvinvointialueen tehtäviä, ohjausta ja rahoitusta kansallisena asiakas- ja turvallisuuden asiantuntijaviranomaisena.

Kuntaliitolla ei ole asiaan liittyen kommentoitavaa.

Kommenttinne väliaikaisen sääntelyn voimassaolon ja julkisten palveluntuottajien siirtymäajan jatkamisesta ja niiden vaikutuksista

Kuntaliitolla ei ole asiaan liittyen kommentoitavaa.

Muut kommenttinne esitysluonnoksesta

Kuntaliitto pitää hyvänä, että valvontalakia on lähdetty kokonaisuudessaan tarkastelemaan uudelleen saatujen kokemusten pohjalta ja jatkovalmistelu on tehty arviomuistion ja siitä saatujen lausuntojen pohjalta. Kuntaliitto pitää erityisen hyvänä sitä, että valmisteluun on ollut mahdollista osallistua jo ennen nyt käsittelyssä olevaa lakiluonnosta ja lausunnoissa esiin nostettuja näkökulmia on myös hyödynnetty hallituksen esityksessä.

Niemi Sami
Suomen Kuntaliitto ry - Hyvinvointi- ja sivistysyksikkö